

Museos e Arquivos

Os fondos teatrais da Biblioteca da Universidade da Coruña¹

A Biblioteca-Arquivo Teatral Francisco Pillado nace dun convenio de doazón entre o escritor Francisco Pillado Mayor e a Universidade da Coruña, asinado en 1996. A doazón comprende os fondos bibliográficos e documentais de Francisco Pillado, pero tamén doutros intelectuais relacionados co teatro, como son Manuel Lourenzo, Miguel Segade ou Celso Álvarez Cáccamo. Dende entón seguen recibíndose na biblioteca libros, revistas e documentos moi variados sobre o teatro e o seu mundo.

Sobre as artes dramáticas a Universidade da Coruña dispón de tres fondos documentais: o Arquivo Teatral Francisco Pillado Mayor, a Biblioteca Pillado e tamén a colección de libros Biblioteca-Arquivo Teatral Francisco Pillado Mayor, editada polo Servizo de Publicacións.

Biblioteca Pillado

A Biblioteca Pillado é unha colección de monografías e revistas de teoría do teatro e das artes escénicas, textos de teatro clásico e contemporáneo, en galego e noutros idiomas. A doazón inicial partiu de arredor de 5.000 libros e varios títulos de revistas e o fondo consta na actualidade de 9.136 monografías e 26

¹ Queremos manifestar o noso agradecemento ao persoal da Biblioteca de Filoloxía da UDC, na persoa da súa directora, Marta Lago Méndez, que nos facilitou moita da información que precisamos para a elaboración desta nota, e tamén fixo as fotos que a ilustran.

publicacións seriadas. A colección pretende ser exhaustiva no referido ao teatro galego, e actualízase periodicamente coas doazóns recibidas e as compras feitas pola Biblioteca da Universidade da Coruña.

Os libros datan desde mediados do XIX, comezando coa edición de “A Casamenteira” de Antonio Bieito, o primeiro texto impreso do teatro galego no ano 1849, e chegando até os últimos títulos dedicados ao teatro galego.

Servizo de Publicacións

O Servizo de Publicacións da UDC, pola súa parte, edita unha colección vinculada coa devandita biblioteca: a colección Biblioteca-Arquivo Teatral Francisco Pillado Mayor que, nas súas seis series, ten publicado 72 títulos.

Teatro Circo, 1977. Máscara da obra de Castelao *Os vellos non deben namorarse*. © Biblioteca da Facultade de Filoloxía da UDC.

O primeiro título editado foi a obra inédita *Donosiña*, de Xaime Quintanilla que iniciou a serie azul, dedicada á literatura dramática galega. A Biblioteca conta tamén cunha serie chamada serie verde, dedicada á literatura portuguesa; a serie roxa, pola súa parte, edita obras de dramaturgos franceses; e unha cuarta, a serie branca, está dedicada ás outras literaturas gramáticas, dende os clásicos greco-latinos até os autores do Século de Oro. Por último, nas series branca e gris, publícanse textos pragmáticos, sobre asuntos relacionados co teatro: escenografía, iluminación, decorados, etc., e tratados sobre historia e teoría da dramaturxia. O último título editado ten sido “*Machado de Assis e a mundana comédia. Cinco peças teatrais*”, no vixésimo aniversario da colección «Biblioteca-Arquivo Teatral Francisco Pillado Mayor».

Na conmemoración dos seus vinte anos de existencia, pois leva dende 1997 até o 2017, saíu o volume citado, o número setenta e dous: “*Machado de Assis e a mundana comédia*”, dedicado ao teatro do xenial intelectual brasileiro Machado de Assis. As obras publicadas nesta Biblioteca son unha contribución ao diversificado traballo ensaístico e investigador realizado, nas diferentes series da Biblioteca-Arquivo Teatral, a respecto do maior coñecemento, recuperación e divulgación editorial dun ‘teatro que tamén se le’. Este labor céntrase, ao longo das dúas últimas décadas, especialmente nas literaturas dramáticas en galego e portugués, mais tamén, a través da edición de diversas pezas teatrais en latín, grego, francés, inglés, catalán ou italiano, sempre acompañadas das correspondentes traducións para o galego.

A Noite vai coma un Río. Escola Dramática Galega, 1974. © Biblioteca da Facultade de Filoloxía da UDC.

Arquivo Pillado

O Arquivo Pillado é a colección documental que ao longo da súa traxectoria profesional reuniu Francisco Pillado, e que medra cada día con novas achegas de arquivos privados e persoais, de entidades ou de compañías teatrais que lle proporcionan periodicamente documentación sobre as súas actividades. O material é recibido periodicamente pola Biblioteca da Facultade de Filoloxía da UDC.

O material data dende 1862, ano no que se estreou “*Fonte do Xuramento*”, a primeira representación dunha obra dramática en galego. Esta peza, escrita por Francisco María de la Iglesia y González leva o significativo título de “*A fonte do xuramento drama de costumes gallegos en dous autos en verso: primeiro drama en dialeto gallego*” na súa edición de 1882 na Coruña pola Imprensa e Estereotipia de Vincenzo Abade. Na actualidade o arquivo vai incorporando material e chegando, por exemplo, aos carteis das últimas producións teatrais galegas, como é o da polémica “A cabeza do dragón”, que ten sido a primeira tradución ao galego do teatro de Valle-Inclán. Tamén actualízanse as series documentais, e as últimas incorporación foron as seguintes: *Relación de noticias sobre teatro galego do 2003* e diversos dossiers: *Dossier de prensa sobre el Ateneo Ferrolán : 1995-1996*, *Dossier de prensa sobre la compañía teatral Imaxina Teatro : 2002*, *Dossier de prensa sobre la compañía teatral “O Quetiqueiras” : 1996-2003*, *Dossier de prensa sobre la Escola de Teatro de Narón : 1988-2001*.

O arquivo ten tamén documentos moi importantes e valiosos, como poden ser cartas de Luís Seoane, Rafael Dieste e Otero Pedrayo ou debuxos e bocexos de Patiño, Urbano Lugrís e Isaac Díaz Pardo.

Muller de mulleres. Escola Dramática Galega, 1978 .
© Biblioteca da Facultade de Filoloxía da UDC.

Estes documentos están agrupados no catálogo da Biblioteca da UDC na serie “Colección Francisco Pillado Mayor”, que á súa vez subdivídese nas seguintes subseries: Arquivo Luís Seoane, Carteis, Compañías, Eventos, Materiais gráficos e audiovisuais, Música, Organismos, Prensa, Programas de man e folletos, Publicacións, Representacións e Textos.

O Arquivo comprende 3.438 rexistros bibliográficos, que se corresponden coas máis variadas tipoloxías documentais, que van dende obxectos en 3 dimensións até monografías, pasando por imaxes, audiovisuais, partituras ou artigos de periódico. Esta variedade impide cuantificar o número de documentos que forman esta colección. O seu acceso está restrinxido a investigadores, previa autorización da Biblioteca.

Toda a documentación da Biblioteca-Arquivo pode consultarse vía web, no catálogo da biblioteca da UDC. Por outra parte, no *Repositorio da Universidade da Coruña* (RUC), dentro do seu apartado Biblioteca UDC-coleccións especiais, está accesible a imaxe dixitalizada da totalidade das coleccións de Carteis e Fotografías, que na actualidade consta de 814 e 104 rexistros respectivamente.

Catálogo UDC

O fondo do Arquivo está presente no catálogo da UDC con 3.426 rexistros bibliográficos, que se corresponden con milleiros de documentos. O fondo desagregase en:

Colección Francisco Pillado Mayor. Arquivo Luís Seoane, con 9 rexistros, corresponde ao inventario da documentación da Compañía Luís Seoane dirixida por Manolo Lourenzo; Colección Francisco Pillado Mayor. 913 Carteis, unha colección de carteis de representacións teatrais que abarca todas as funcións feitas na provincia da Coruña, e que se actualiza periodicamente, esta é a máis numerosa cunha exhaustiva mostra dos carteis de obras representadas en Galicia; Colección Francisco Pillado Mayor. Compañías, 95 rexistros de documentación de moitas compañías de teatro galegas dos anos 80 e 90; Colección Francisco Pillado Mayor. Eventos, 158 conxuntos de información sobre eventos, feiras e xornadas, así como simposios; Colección Francisco Pillado Mayor. Materiais gráficos e audiovisuais, 126 dvd's e rexistros sonoros; Colección Francisco Pillado Mayor. Música, con 8 partituras teatrais; Colección Francisco Pillado Mayor. Organismos, que ten 44 dosieres de documentación sobre organismos desta-

cando a Escola Dramática galega; Colección Francisco Pillado Mayor. Prensa, son 68 rexistros con documentación moi abundante: noticias de prensa publicadas en periódicos galegos sobre teatro galego, español e estranxeiro; Colección Francisco Pillado Mayor. Programas de man e folletos, 967 rexistros, que abranguen máis de 5.000 programas de man organizados por compañías e concellos de todas as representación de teatro galego e tamén nacional en galego; Colección Francisco Pillado Mayor. Publicacións, 22 rexistros nos que destacan as probas de imprenta da publicación Casa Hamlet; Colección Francisco Pillado Mayor. Representacións, 152, conxuntos documentais cos textos das obras, contratos, entradas, proxectos do espectáculo, reparto, programas de man e carteis, manuscritos, currícula, correspondencia, debuxos orixinais do vestuario e escenario; tamén temos textos inéditos de pequenas obras teatrais; Colección Francisco Pillado Mayor. Textos, 864, moitas da súas entradas correspóndense con atados, carpetas e caixas, de xeito que é imposible coñecer o total de documentos que constitúen o fondo. Moitos dos rexistros están constituídos por recortes de xornais, artigos de revistas ou diversos *ephimera*, relacionados co mundo teatral.

Cómpre dicir que toda a documentación está presente no catálogo, e os carteis e as fotografías forman parte do RUC.

Repositorio Institucional da UDC

O repositorio institucional da UDC (RUC), ofrece acceso aberto ao texto completo de documentos creados polos membros da UDC, no seu labor de investigación e docencia. O seu obxectivo é dar maior visibilidade a estas publicacións e asegurar a súa preservación e accesibilidade. Na Colección Francisco Pillado Mayor consérvanse carteis das representacións teatrais e tamén fotografías das mesmas.

Temos dúas coleccións nesta comunidade: a chamada BU-Francisco Pillado Mayor – Carteis, con 814 rexistros, na que a maioría dos ítems correspóndense cos carteis das representacións teatrais, mais tamén aparecen carteis de xornadas, cursos ou efemérides, como o Día das Letras galegas, así como mostras, etcétera. E tamén a BU-Francisco Pillado Mayor – Fotografías, con 104 ítems, onde cada rexistro se corresponde coas fotografías dun curso, dunha representación, dunhas xornadas, etcétera. De xeito que o total da colección son moitos miles de fotografías relacionadas co teatro galego. As dúas series ampliáanse, pois o arquivo segue a recibir periodicamente documentación².

PEDRO INCIO

² As descrições dos rexistros no RUC son moi completas. Como exemplo temos o cartafol de “Anastas” de Juan Benet: “Anastas ou A orixe da constitución” de J. Benet. -- CAR 184.jpg (4.855Mb). --Use este enlace para citar: <http://hdl.handle.net/2183/1449> . -- Coleccións: BU-Francisco Pillado Mayor – Carteis, --”Anastas ou A orixe da constitución” de J. Benet. --Data 1979. --Centro/Dpto/Entidade: Montero, Suso, Troula (Grupo teatral), Teatro do Estaribel (Grupo teatral). --Palabras clave: Carteles de teatro. -- Descripción: 1 lám. (cartel) col. ; 68 x 46 cm.